

La insigne obra de la burguesia valenciana

L'estació del Nord de València, obra de l'arquitecte Demetri Ribes, és l'actual centre cívic de la ciutat. Monument de la burguesia de principi de segle i edifici modernista per excel·lència, és l'exponent més clar de la barreja entre l'arquitectura i l'enginyeria ferroviària.

ARXIU / PRATS I CAMPS

Panoràmica de l'Estació del Nord des del carrer de Xàtiva. La gegantina marquesina, que envaïx la mirada dels passatgers, és el símbol de les ànsies de grandesa dels burgesos que va impulsar la construcció d'aquest edifici.

150 ANYS

Lloc de pas, monument de la burguesia valenciana, exponent del modernisme, fita de l'enginyeria i símbol del creixement de la ciutat. L'Estació del Nord de València és tot açò, i més. És la viva representació de la història dels trens del País Valencià, del seu comerç, de les migracions i de l'explendor econòmic d'aquestes terres. Ara que se celebra el 150è aniversari de la inauguració de la primera línia de ferrocarril als Països Catalans, la història i, sobretot, l'arquitectura d'aquesta estació prenen cos.

Al llarg de la segona meitat del segle passat, les classes dirigents de València van observar que la vella estructura emmurallada impedia el creixement de la ciutat i que per aquest motiu li calien unes transformacions que a totes llums havien de canviar de dalt a baix la trama urbana. Llavors es van enderrocar les velles murades. Es van bastir noves i àmplies avingudes —les grans vies, el carrer de les Barques, el passeig de València al Mar...— i es va traslladar el centre cívic des de la plaça de la Séu a l'actual plaça de l'Ajuntament. La burguesia de València buscava així obrir i modernitzar una ciutat que vivia moments feliços amb el

pròsper negoci de les taronges. La construcció de l'actual Estació del Nord mirava de completar aquest afany modernitzador.

Després d'haver adquirit diverses línies de trens que feien cap a València, la Companyia de Hierros del Norte va voler construir una estació que albergara tots els trajectes ferroviaris. L'antiga estació del Nord —situada a cent metres de l'actual i més a prop l'ajuntament— s'havia quedat petita i calia donar pas a una veritable obra d'enginyeria que alhora tinguera un valor artístic. Fa cent anys, es va presentar el primer projecte, però l'Ajuntament no el va aprovar. I s'hagué d'esperar fins l'any 1909 perquè la nova estació, de la ma de Demetri Ribes, veiera el llum verd.

L'ànima modernista de Ribes.

Nascut a València l'any 1875, Demetri Ribes va estudiar la carrera d'arquitectura a Barcelona i Madrid, on va filar a grans trets els aïres modernistes que provenien d'Europa. Va treballar a la Companyia de Hierros del Norte en diverses obres ferroviàries, com ara les estacions del Príncipe Pfo a Madrid i la del Nord a Barcelona. Tot i que va morir jove, pogué participar intensament en les discussions entre els professionals del ram sobre les diverses tendències artístiques. Contrari al castissisme espanyolista, es va iniciar en un modernisme d'influències vieneses per acabar abraçant el racionalisme més primerenc. Ribes fou un dels pocs arquitectes de l'època que van deixar l'empremta moder-

nista a València. A banda de l'Estació del Nord, va participar en la construcció de l'amanoset Mercat de Colom.

Situada al carrer de Xàtiva, primera ronda de València, l'Estació del Nord va ser inaugurada el 1917. És un edifici que barreja la funcionalitat comercial amb la representació del poder econòmic de la burgesia local. Alhora el monument combina dos moviments artístics de l'època que Ribes, com ningú, va saber conjugar: el modernisme imperant a Europa i el regionalisme valencià típic del tombant de segle.

La influència del modernisme vienès –també conegut com *Sezession*– es pot observar en la verticalitat i la simetria de la construcció, en les influències wagnerianes o en els diversos motius de decoració que donen vida a l'espai. Una quantiosa decoració composta d'arts menors com la serralleria artística, la ceràmica, la fusta, el marbre o el vidre... D'altra banda, a l'estació es nota un cert ambient regionalista amb la presència d'elements arquitectònics i de decoració –molts d'ells ja desapareguts–, semblants als que van proliferar en molts dels edificis que es van alçar al País Valencià a principi de segle. Uns exemples aclaridors en són el colorit viu de la taronja i de les rajoles de majòlica, les roses i les garlandes de flors, la presència de senyeres i escuts del cap i casal, les manisetes, les barraques...

Tot plegat, elements que mostren l'ambient regionalista i la im-

ARXIU / RAFA GIL

Dalt, 'Charlotte von Stein', la singular escultura d'Andreu Alfaro, acompanya la vigorosa façana de l'estació.

A sota, visió parcial de la façana. S'hi observa l'estrella representativa de la Companyia Hierros del Norte i diversos símbols de l'ambient regionalista que va ser present en tota la construcció. Així, també hi trobem taronges, garlandes de flors, senyeres...

ARXIU / RAFA GIL

portància que la taronja tenia –i encara té– en la vida econòmica de gran part del País Valencià. D'altra banda, aquestes referències més locals van acompanyades per la grandiositat i monumentalitat que caracteritza totes les estacions que es van alçar en l'època. Grandiositat que s'explica pels afanys de poder i prestigi d'una burgesia eufòrica pels guanys aconseguits amb la taronja i els tallerets d'artesanaria.

L'estació del Nord ha diversificat des dels inicis les seues funcions. Així, mesos abans de ser

inaugurada, va donar cabuda a la primera Fira Mostrari Internacional que va tenir lloc a València. Aquest vessant comercial –en part, l'ànima de l'economia valenciana– s'ha combinat amb la cultural. En els darrers anys, el vestíbul de l'estació ha esdevingut un idoni centre d'art que ha mostrat des de cartells de cinema fins als quadres més avantguardistes que han visitat la ciutat. Un prestigiós escultor valencià, Andreu Alfaro, ha arrodonit la monumentalitat de l'edifici amb un contrapunt escultòric que es troba situat a l'ala dreta. Ben allunyada del modernisme que transpua l'estació, l'obra d'Alfaro és el perfecte colofó a un conjunt arquitectònic que amb el pas del temps –i malgrat els constants intents de soterrar les vies– ha esdevingut el centre cívic de València.

Salvador Giménez

Ara

**llacs,
muntanyes i valls
es vesteixen de gala**

Ara LLEIDA

Natura viva

Informa't al telèfon: 902 10 11 10

Rep la informació a casa i participa al sorteig d'articles de perament, omplint aquest cupó:

Nom: _____
 Domicili: _____
 Ciutat: _____ D.P.: _____

*
 Enviar a:
 PATRONAT DE TURISME DE LA DIPUTACIÓ DE LLEIDA
 Rambla Ferran, 18 3er. - 25007 Lleida
 www.lleidatur.es